

POSTANOWIENIE

14 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 14 czerwca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. F.

przeciwko P. spółce akcyjnej w W. poprzednio P. w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A. F.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 9 października 2020 r., VI ACa 1937/15,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 4 050
(cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa Państwowego „P.” w W. na rzecz A. F. 25 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty (pkt 1); zasądził od pozwanego na rzecz powódki 75 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 lutego 2013 r. do dnia zapłaty (pkt 2); zasądził od pozwanego na rzecz powódki 35 250,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 września 2015 r.

do dnia zapłaty (pkt 3); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 4) oraz orzekł o kosztach sądowych.

Wyrokiem z 9 października 2020 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie 2 w ten sposób, że oddalił powództwo co do kwoty 75 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz w całości co do kosztów w ten sposób, że stosunkowo rozdzielił koszty sądowe i koszty procesu ustalając, że powódka wygrała sprawę w 37 % oraz pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu; oddalił apelację w pozostałej części oraz orzekł o kosztach sądowych.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku. Jako podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania podała oczywistą zasadność skargi, ponieważ w toku postępowania ustalono i wyliczono spadek wartości nieruchomości. Nadto skarżąca wskazała na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, tj. „czy wniesienie powództwa odszkodowawczego przez właściciela nieruchomości znajdującej się w Obszarze Ograniczonego Użytkowania, w związku z utratą wartości prawa własności do takiej nieruchomości na podstawie art. 129 p.o.ś. po dniu wprowadzenia Uchwały w związku z tą Uchwałą, a w sytuacji, w której spadek wartości tego prawa miał również miejsce po wcześniej wprowadzonym Rozporządzeniu, winno wykazać inny jeszcze związek przyczynowo skutkowy pomiędzy spadkiem wartości prawa własności nieruchomości a Uchwałą niż taki, że na skutek wejścia w życie tego aktu, dochodzi do zawężenia granic prawa własności i od tej daty właściciel musi znosić dopuszczalne na tym obszarze podwyższone normatywnie immisje hałasu, bez możliwości żądania ich zaniechania, co wpływa również na obniżenie wartości nieruchomości oraz czy należy w takim przypadku wykazać hipotetyczną wartość nieruchomości jaka kształtowałaby się w sytuacji w której Rozporządzenie nie zostałoby zastąpione Uchwałą, czy wystarczającym jest w takiej sytuacji wykazanie spadku wartości prawa własności nieruchomości po dniu wejścia w życie Uchwały?”

Pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewnieniu jednolitości orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny. W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Analiza zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod

kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, przekonujące o oczywistej zasadności skargi.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc sytuacji kiedy wyrok może być uznany za niezgodny z prawem. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2022 r., I CSK 5140/22 i powołane tam orzecznictwo).

W ocenie Sądu Najwyższego, wnioski skarżącej w swej istocie zmierzają do zakwestionowania ustaleń *faktycznych*, poczynionych przez Sądy obu instancji oraz dokonanej przez nie oceny materiału dowodowego. Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to, że Sąd Najwyższy nie może ingerować w ocenę przydatności dowodów dokonaną przez sądy drugiej instancji, jest on bowiem nią związany. Zatem nie zaistniała przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było

istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki sądowej w ogólności. Dla wykazania takiej jego kwalifikacji skarżący powinien określić treść i zakres zagadnienia prawnego oraz przytoczyć wyczerpujące argumenty prawne, prowadzące do rozbieżnych ocen i wątpliwości związanych z rozumieniem, czy stosowaniem przepisów prawa, których zagadnienie dotyczy i wskazać, czy były one już przedmiotem wypowiedzi judykatury. Istotnym zagadnieniem prawnym - w rozumieniu tego unormowania - jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się na takie zagadnienie, wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

W dacie orzekania w przedmiocie przysądu, sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne nie jest już nowe i zostało rozwiązane w orzecznictwie.

W uchwale z 7 kwietnia 2022 r., III CZP 80/22 (OSNC 2022, Nr 11, poz. 106) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 129 ust. 2 p.o.ś. podlega wykładni ścisłej. Przepis ten ma charakter wyjątku od ogólnych przepisów o odpowiedzialności cywilnej zawartych w Kodeksie cywilnym, podlega więc wykładni ścisłej. Uregulowano w nim odpowiedzialność odszkodowawczą nie za samo utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, ale za ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości znajdujących się w granicach obszaru z tym, że ograniczenia te są określone szczegółowo w akcie prawa miejscowego, ustanawiającego obszar. Sąd Najwyższy zwrócił również uwagę na fakt, że nie każda nieruchomość usytuowana w granicach obszaru jest dotknięta ograniczeniami, nie w stosunku do wszystkich wprowadzono zakazy, nakazy czy zalecenia i nie każda znajduje się w strefie przekroczeń standardów jakości środowiska dla zabudowy mieszkaniowej. Samo zatem "zawężenie granic własności" czy "stygmatyzacja nieruchomości" nie stanowią podstawy do dochodzenia odszkodowania z tytułu ograniczenia sposobu

korzystania z nieruchomości w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania.

W uzasadnieniu uchwały z 28 października 2022 r., III CZP 100/22 (OSNC 2023, nr 6, poz. 58) Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z art. 136 ust. 3 p.o.ś., w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków, szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś., są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Zgodnie z art. 129 ust. 2 p.o.ś. w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie *wartości* nieruchomości. Wykładnia literalna art. 136 ust. 3 p.o.ś. nie pozostawia wątpliwości, że zaspokojeniu na jego podstawie podlegają jedynie koszty, które zostały poniesione. Za przyjętą interpretacją przemawia również przewidziane w art. 129 ust. 2 in fine p.o.ś. objęcie obowiązkiem kompensaty zmniejszenia *wartości* nieruchomości z powodu ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości. Jeżeli nie przeprowadzono rewitalizacji akustycznej budynku, w kwocie obniżenia *wartości* nieruchomości uwzględniony jest (też) *spadek* jej *wartości* związany z tym, że budynek nie zapewnia wystarczającej ochrony przed hałasem. Z kolei faktyczne dokonanie tych nakładów doprowadzi zapewne do wzrostu *wartości* budynku i nieruchomości. Odrębne przyznanie odszkodowania w wysokości kwoty zmniejszenia *wartości* nieruchomości oraz *wartości* hipotetycznych nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości (przynajmniej częściowo) spowodowałoby - niedopuszczalną w prawie cywilnym - podwójną kompensację tej samej szkody, tyle tylko, że obliczonej w różny sposób.

Sąd Najwyższy podziela w pełni powyższe stanowisko, zgodne z ugruntowanym orzecnictwem krajowym i międzynarodowym. Wobec tego nie można przyjąć, że wskazane przez skarżącą kwestie stanowią istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podsumowując, w okolicznościach sprawy niniejszej sprawy nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego ze względów publicznoprawnych przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy na etapie

badania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie analizuje przy tym podstaw skargi kasacyjnej ani ich uzasadnienia, stanowią one bowiem odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Z tych względów w punkcie 1 postanowienia Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w punkcie 2, zgodnie z art. 98 § 1 i 3, art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ał]